

De ce nici o universitate din România nu este în top 500?

Andrei MARGA

ASTĂZI ÎN ROMÂNIA S-A AJUNS CA PERSOANE CU infracțiuni la activ să propună coduri de etică academică, oameni fără vreo realizare să predice ce este în universitățile occidentale, fabricanți de articole lipsite de efecte să dea lecții de productivitate științifică, diletanții să vorbească de ierarhii universitare. Peste toate, amatorismul proliferază în cele mai înalte poziții din administrație și din stat, iar noul cal de bătaie este reproșul: „nici o universitate din România nu este în primele 500 de universități din lume”. Dacă reproșul l-ar formula oameni cu capul pe umeri și cu realizări la activ, ar fi de înțeles.

Desigur, orice ierarhizare a universităților este de luat în seamă, dacă este făcută după un criteriu explicitat și pe bază de informații acurate. Ierarhizările sunt, în fapt, excelente mijloace pentru a orienta dezvoltarea unei universități. Ele sunt, de altfel, elaborate tocmai pentru a fi folosite ca astfel de mijloace (exemplu cel mai edificator fiind clasamentul Shanghai).

Este de adăugat, însă, imediat că nu există ierarhizare a universităților după criterii cuprinzătoare. Ierarhizările Times, Der Spiegel, Focus, sunt mai complexe decât altele (celebra Shanghai luând în seamă firesc, conform intereselor legitime ale atât de dinamice Chine, mai mult criterii publicatiilor științifice). Nici o ierarhizare de universități nu dă seama suficient de impactul tehnologic al publicațiilor științifice, de descoperiri și inovații efective, de efectele culturale ale universităților. De aceea, Uniunea Europeană pregătește în momentul de față o nouă ierarhizare.

Încă o dată: ierarhizările existente de universități trebuie luate în seamă și folosite ca instrumente de schimbare. Nimeni nu poate pretinde, însă, completitudine pentru vreo ierarhizare, oricare ar fi ea. Aceasta din motivul simplu că nu avem vreo ierarhizare cuprinzătoare în raport cu funcțiile actuale ale universităților.

Clasificarea pe care amatorii, care dau tonul în deciziile privind învățământul actual din România o invocă (fără să o cunoască deajuns!), este cea după criteriul publicațiilor științifice. Orice om prevenit știe că importanța publicațiilor pentru un universitar este crucială. Nu ești universitar veridic fără publicații recunoscute internațional. De ce România nu are universități în primele 500 din ierarhia mondială? Trebuie spus, din capul locului, că niciodată în istorie țara noastră nu a avut universități în primele 500 din lume. Cauzele sunt multiple. Pe teritoriul actual al României universitățile au fost înființate târziu (1860 la Iași, 1864 la București, 1872 la Cluj etc.), iar aceste instituții au avut nevoie de timp pentru consolidare. Echiparea și finanțarea au fost mai mult în suferință. Politizarea a rămas excesivă. Autonomia universitară a fost prea adesea încălcată de autorități. Asemenea cauze vin până în zilele noastre, doar că acum se încearcă să se politizeze și mai mult universitățile, abolind autonomia în accepțiunea europeană, sub pretextul că universitățile existente nu sunt în primele 500 din lume.

Remarc faptul că Universitatea Babeș-Bolyai se apropia, grație multor măsuri luate din 2006 încoace (modernizarea infrastructurii, echiparea la vârf a laboratoarelor, mărirea veniturilor personalului, politică proactivă a cercetării științifice,

angajarea masivă de personal nou, sprijinirea personalităților științifice existente, angajarea politicii excelenței etc.) de intrarea în primele 600 și era limpede că, cel mult în doi-trei ani, putea intra în 500. Trebuiau satisfăcuți, însă, câțiva parametri structurali: coborârea sub 18 studenți la un post didactic, existența a cel puțin 15-20% profesori universitari din totalul de corpului didactic (lectori, asistenți, conferențieri etc.), buget de cel puțin 300 de milioane de Euro pe an și alți parametri. În plus, o astfel de universitate, fiind extrem de comprehensivă (reunind așadar științe, inginerii, științe sociale, umanioare, teologii, arte etc.) are nevoie de susțineri aparte pentru a putea intra în 500.

Un distins rector din Budapesta, care a lucrat, în numele Băncii Mondiale, mulți ani, la București, ne spunea: „nu se poate face cu succes politică a excelenței într-o universitate dacă politica autorităților naționale nu este orientată spre excelență”. Din nefericire, a avut dreptate. Din 2009 încoace nu conțin deciziile greșite ale guvernului și ministerului. Blocarea (ilegală în fond) a ocupării posturilor, tăierile bugetare, ocuparea cu personal necalificat a ministerului sunt doar câteva dintre acestea. Pe de altă parte, nu se va intra în 500 dacă profesorii de vârf, sunt loviți sistematic de

legislația ce se propune. Cum să intre România în 500 cu un guvern incompetent? În definitiv, instituțiile care decid viața românilor și șefii țării sunt pe locuri apreciabile în lume? Nu mai insist asupra altui fapt: cum să intre universitățile autohtone în 500 cu măsuri anacronice, de felul reglementării masteratului și doctoratului din 2005? Dacă inventariem piedicile puse, prin politica universitară eronată, la intrarea vreunei universități din România în 500, atunci actuala administrație a țării iese, cu siguranță, campioană.

Firește, este de luptat pentru a intra în față în clasamente. Dar rezultatul luptei nu depinde doar de luptători, ci și de cei care le afectează, prin legi și reglementări eronate, acțiunea. În orice variantă, însă, autonomia universitară, în înțelegerea internațională (vezi **Declarația de la Lima**, 1988, sau **Magna Charta**, 1988, a universităților europene), rămâne condiție sine qua non a performanțelor universitare. Din păcate, la noi se înțelege anevoios că autonomia universitară nu este cadoul sau gestul generos al cuiva, ci o valoare în sine, imanentă pluralismului modern. **V**

Praguri

Muzeul Universității Babeș-Bolyai a publicat, în premieră istorică, lista rectorilor instituțiilor de învățământ superior care au funcționat la Cluj din 1581, anul întemeierii **Colegiului Iezuit** – care a fost prima instituție de învățământ superior din Cluj, din Transilvania și de pe actualul teritoriu al României. Rectorii cu cea mai lungă perioadă de exercitare a funcției la Cluj au fost **Andrei Marga** (aflat în al 14-lea an de rectorat), **Constantin Daicovicu** (12 ani), **Florian Ștefănescu Goangă** (8 ani), **Ștefan Pascu** (8 ani), **Ioan Vlad** (8 ani), **Aurel Negucioiu** (5 ani), **Nicolae Bocșan** (4 ani) și alții.

Editura **Cluj University Press** a publicat, cu ocazia celei de-a 90-a aniversări a întemeierii **Universității românești** din Cluj, volumul **După 90 de ani. Noua universitate în era globalizării** (2010), care atestă ceea ce s-a realizat în mandatele rectorilor **Andrei Marga** (1993-2004 și 2008 până în prezent) și **Nicolae Bocșan** (2004-2008). Este vorba de cea mai amplă dezvoltare a infrastructurii Universității din istorie (după ce sub Florian Ștefănescu Goangă s-a construit Colegiul Academic, sub Iuliu Hațieganu Parcul Sportiv, sub Constantin Daicovicu Complexul Hașdeu

etc.). Sub aceste mandate s-au realizat numeroase construcții majore, precum **Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor**, **Facultatea de Educație Fizică**, **Facultatea de Științe Politice**, **Mathematicum**, **Paedagogica**, **Sociologica**, **Metropol II**, **Sfântu Gheorghe**, **Bistrița**, căminele **Universitas**, **Economica I**, **Economica II** și multe altele. Laboratoarele de cercetare au fost aduse la nivelul internațional de echipare și s-au creat institute cu impact tehnologic (**Institutul de Cercetări experimentale Interdisciplinare**, 2001; **Institutul de Tehnologie**, 2009 etc.). S-a creat o rețea competitivă de noi unități de cercetare științifică. Grație abordării inovative și perspicacității forțelor intelectuale din instituție, s-a instituit, prin **Charta** (1995), organizarea multiculturală cu bază linguală, care a asigurat concordia în Transilvania și a devenit o referință europeană. S-a organizat cea mai amplă dezvoltare a studiilor în limba maternă (română, maghiară, germană), în ebraică și în limbile moderne de mare circulație. Autonomia universitară a fost folosită ca șansă de dezvoltare și mărirea competitivității. S-a stabilit o rețea foarte ramificată de interacțiuni cu mediul economic, administrativ și cultural. S-au înființat două edituri (**Cluj**

University Press în 1996 și **EFES** în 1998), iar publicațiile Universității Babeș-Bolyai au atins cea mai ridicată cota internțională din istoria clujeană. S-au publicat mai multe cărți și studii recunoscute internațional decât oricând înainte. S-a creat rețeaua de restaurante și de cafeterii studentești, în premieră istorică. S-a atins cea mai mare dezvoltare a studiilor (cu peste 55.000 de studenți, în 21 de facultăți) dintr-o universitate publică din țară. S-a creat cea mai complexă rețea europeană de colegii și extensuni în regiune (Bistrița, Sfântu Gheorghe, Sighetu Marmației, Satu Mare, Gheorgheni etc.). Personalul didactic și personalul tehnico-administrativ s-a dezvoltat mai mult decât oricând înainte. S-a realizat cu adevărat ideea de universitate comprehensivă (*universitas*), în instituție pregătindu-se profesori, economiști, juriști, cercetători, ingineri, filosofi, teologi, artiști, Universitatea Babeș-Bolyai devenind cea mai comprehensivă universitate din țară și una dintre cele mai complexe din Europa. S-a atins cea mai complexă structură de studii teologice de pe continent. S-au creat cadre instituționale ale autonomiei liniilor de studii, facultăților, catedrelor, iar atmosfera de libertate și de debateră argumentativă a devenit

continuare în pagina 26